

Nr 26

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus m. m.

Genom en den 15 februari 1957 dagtecknad proposition, nr 85, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus;

2) lag angående ändrad lydelse av 18 § 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;

3) lag angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag; samt

4) lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn.

De vid propositionen fogade lagförslagen är av följande lydelse.

1) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Landsting, så — — — — — vid barnsbörd.

Vård, som — — — — — i landsting.

Denna lag äger icke tillämpning å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet; och skall vad däri finnes stadgat endast i den mån nedan föreskrives gälla anstaltsvård för sinnessjuka, sinnesslöa, *fallandesjuka* eller konvalescenter.

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Denna lag äger icke tillämpning å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet; och skall vad däri finnes stadgat endast i den mån nedan föreskrives gälla anstaltsvård för sinnessjuka, sinnesslöa eller konvalescenter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

¹ Senaste lydelse av 1 §, se SFS 1951:155.

2) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 18 § 2 mom. lagen den 29 juni 1946
(nr 431) om folkpensionering

Härigenom förordnas, att 18 § 2 mom. lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse)

18 §.

2 mom. För tid — — — — — personliga nytta.

Har pensionsberättigad, som i vederbörlig ordning förklarats berättigad till vård å statlig anstalt för sinnessjuka, psykiskt efterblivna eller *fallandesjuka*, på grund av utrymmesbrist icke kunnat mottagas eller behållas å dylik anstalt, skall vad i första stycket stadgats äga motsvarande tillämpning för tid, under vilken kommun haft kostnader för sådan enskild vård av den pensionsberättigade, som vid prövning i den ordning Konungen bestämt befinnes tillfredsställande.

(Föreslagen lydelse)

18 §.

Har pensionsberättigad, som i vederbörlig ordning förklarats berättigad till vård å statlig anstalt för sinnessjuka *eller* psykiskt efterblivna eller å *anstalt för epileptiker*, på grund av utrymmesbrist icke kunnat mottagas eller behållas å dylik anstalt, skall vad i första stycket stadgats äga motsvarande tillämpning för tid, under vilken kommun haft kostnader för sådan enskild vård av den pensionsberättigade, som vid prövning i den ordning Konungen bestämt befinnes tillfredsställande.

För tid, under vilken pensionsberättigad åtnjuter kostnadsfri vård å anstalt för epileptiker, äger landstingskommun eller, efter Konungens bestämmande, annan som driver sådan anstalt uppbära den pensionsberättigade tillkommande folkpension samt därav tillgodogöra sig kostnaderna för vården, dock med skyldighet att tillhandahålla honom eller till hans nytta använda så stor del av pensionsbeloppet som i första stycket sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

¹ Senaste lydelse av 18 § 2 mom., se SFS 1956:265.

3) Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529)
om allmänna barnbidrag**

Härigenom förordnas, att 7 § lagen den 26 juli 1947 om allmänna barnbidrag skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse)

7 §.

Där vid — — — — — den bidragsberättigade.

(Föreslagen lydelse)

7 §.

Vad i första stycket sägs om kommunalt organ skall, såvitt avser vård å anstalt för epileptiker, äga motsvarande tillämpning å landstingskommun eller, efter Konungens bestämmande, annan som driver sådan anstalt, oavsett att ersättning för vården ej må uttagas av barnet eller annan enskild person.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

4) **Förslag**

till

Lag

angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn

Härigenom förordnas, att 17 § lagen den 26 juli 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse)

17 §.

Särskilt barnbidrag — — — — — mest gagnelig.

Under förutsättningar — — — — — av myndigheten.

Särskilt barnbidrag, — — — — — uppbära barnbidrag.

(Föreslagen lydelse)

17 §.

Vad i tredje stycket sägs om kommunalt organ skall, såvitt avser vård å anstalt för epileptiker, äga motsvarande tillämpning å landstingskommun eller, efter Konungens bestämmande, annan som driver sådan anstalt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda lagförslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa lagändringar, som föranledes av det i propositionen nr 84 upptagna förslaget till epileptikervårdens ordnande. Genom lagändringarna införes en legal skyldighet för landstingen och med dem jämställda städer att svara för vården av epileptiker, i den mån annan icke drager försorg om sådan vård, varjämte landstingen berättigas att på samma sätt som nu gäller för kommunerna tillgodogöra sig folkpensioner samt allmänna och särskilda barnbidrag såsom ersättning för vårdkostnader.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Hedlund, har vid anmälan i statsrådet av förevarande lagförslag inledningsvis anført följande.

»Förut denna dag har på min hemställan beslutats proposition till riksdagen (nr 84) med förslag angående epileptikervårdens organisation. Förslaget grundar sig främst på ett av medicinalstyrelsens delegation för epileptikervården avgivet betänkande (SOU 1955: 52). I nämnda proposition har jag huvudsakligen behandlat anslagsfrågor och därmed sammanhängande organisatoriska spörsmål. Härav föranledes vissa lagändringar. Detta gäller i första hand lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. I ett av sjukhuslagstiftningskommittén avlämnat betänkande (SOU 1956: 27) har emellertid bl. a. föreslagits att nämnda lag skall ersättas med en helt ny sjukhuslag, som i nu ifrågavarande delar ansluter sig till vad jag förordat i fråga om epileptikervården. Sjukhuslagstiftningskommitténs betänkande har varit föremål för en omfattande remissbehandling och överväges f. n. inom inrikesdepartementet. Därvid har befunnits att viss omarbetning av förslaget bör göras. Detta arbete torde icke medhinnas i så god tid att förslag till ny sjukhuslag kan föreläggas innevarande års riksdag före propositionstidens utgång. Vid sådant förhållande har jag funnit nödvändigt att nu föreslå sådan ändring i gällande lagstiftning som föranledes av förslaget angående epileptikervårdens organisation. Detta förslag påkallar — förutom ändring i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus — jämväl ändring i lagarna om folkpensionering och barnbidrag samt i lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn.»

Vad avser den föreslagna ändringen i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus har departementschefen vidare anfört.

»Enligt det förslag till ny sjukhuslag som framlagts av sjukhuslagstiftningskommittén skall landstingen och de med dem likställda storstäderna åläggas ombesörja all anstaltsvård för sjukdom, skada, kroppsfel och barnsbörd, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård. Beträffande psykiskt efterblivna skall dock enligt förslaget gälla vad som stadgas i den särskilda lagstiftningen därom som tillkom 1954. Förslaget innebär, enligt vad som närmare framgår av kommitténs betänkande, att landstingen och storstäderna i huvudsak kommer att övertaga huvudmannaskapet i fråga om all sjukvård utom beträffande sådana psykiskt sjuka, som behöver vård på sinnessjukhus.

Detta förslag har allmänt godtagits av remissinstanserna. Svenska landstingsförbundets styrelse förklarar t. ex. uttryckligen, att utökningen av landstingens vårdskyldighet till att omfatta även lättskötta sinnessjuka, fallandesjuka och konvalescenter i stort sett endast innebär en anpassning av lagstiftningen efter utvecklingen och styrelsen har ej någon invändning att framföra mot det utvidgade huvudmannaskapet. Ej heller styrelsen för Svenska stadsförbundet har haft något att erinra mot detta.

I propositionen nr 84 har jag — som jag inledningsvis antytt — framlagt förslag rörande epileptikervården. Detta innebär bibehållande av den nuvarande anstaltsorganisationen som omfattar en statlig, en landstingskommunal och tio enskilda anstalter. Vården för epileptiker under 21 år skall vara kostnadsfri. Vidare föreslås beträffande icke statlig anstalt att statsbidrag skall utgå med 2 000 kronor per vårdplats och år och att landstingen skall svara för den del av kostnaderna i övrigt som icke täckes av patientavgifter, dock högst intill en vårdkostnad av 35 kronor per dag. Bortsett från ökningen av statsbidraget innebär detta i huvudsak bibehållande av tidigare gällande ordning även för anstalternas finansiering. Något legalt underlag för detta landstingens ansvar finns dock ej, i viss motsättning till den skyldighet för landstingen att i sista hand svara för vårdkostnaderna som inrymdes i fattigvårdslagen och vissa andra författningar, vilka upphört att gälla eller fått ändrad lydelse i och med socialhjälpslagens ikraftträdande den 1 januari 1957. Däremot ansluter sig den sålunda förordade ordningen till det förslag till sjukhuslag som framlagts av sjukhuslagstiftningskommittén. Därest förslag till ny sjukhuslag hunnit utarbetas, hade således någon lagändring icke erfordrats. Emellertid har det icke befunnits möjligt att nu framlägga sådant förslag, utan en ändring måste göras i den gällande sjukhuslagen. Det skulle därvid kunna ifrågasättas, att redan nu ändra bestämmelserna angående huvudmannaskapet i fullständig överensstämmelse med sjukhuslagstiftningskommitténs förslag, så att huvudmannaskapet för samtliga nu undantagna kategorier vårdbehövande utom

vissa psykiskt efterblivna överföres till landstingen. Men då detta skulle medföra jämväl andra lagändringar och överväganden och då en helt ny sjukhuslag är under utarbetande, har det befunnits lämpligast att i detta sammanhang endast göra den ändring, som betingas av det nu framlagda förslaget i fråga om epileptikervården, nämligen att borttaga det i 1 § lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus stadgade undantaget för fallandesjuka. Härigenom blir landstingen och med dem jämställda städerna således skyldiga att svara för vården av epileptiker, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård.»

I fråga om de ändringar som föreslagits i lagarna om folkpensionering och barnbidrag samt i lagen om särskilda barnbidrag har departementschefen yttrat.

»Såsom framgår av vad jag tidigare anfört föreslås att anstaltsvård av epileptiker under 21 års ålder skall vara kostnadsfri. För dessa vårdkostnader avses landstingen skola svara i den mån de icke bestrides från annat håll. Det synes då riktigt att — i likhet med vad som gäller för de psykiskt efterblivna — landstingen berättigas att uppbära folkpension och barnbidrag. Bestämmelserna synes böra i sak givas samma innehåll som motsvarande bestämmelser i lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna. Det innebär bl. a., att man i lagstiftningen icke tar slutlig ställning till huruvida landstingen eller anstalterna skall uppbära folkpensionen eller barnbidrag. Bestämmelser härom torde få utfärdas i administrativ ordning. Den i 18 § 2 mom. andra stycket folkpensioneringslagen stadgade rätten för kommun att tillgodogöra sig folkpension såsom ersättning för kostnader för enskild vård bör gälla i alla fall då den pensionsberättigade på grund av utrymmesbrist icke kunnat mottagas på anstalt för epileptiker.

De lagbestämmelser som jag sålunda vill förorda synes lämpligen böra intagas i respektive lagar, d. v. s. i lagen om folkpensionering, lagen om allmänna barnbidrag och lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn.»

Utskottet

Utskottet vill erinra om att Kungl. Maj:t i den till statsutskottet hänskjutna propositionen nr 84 till årets riksdag framlagt förslag angående epileptikervårdens framtida organisation m. m. samt att statsutskottet i sitt utlåtande nr 73 i anledning av propositionen föreslagit riksdagen att godkänna de förslag till riktlinjer för organisationen av epileptikervården och ändrade statsbidragsgrunder för denna, som upptagits i nämnda proposition.

De lagändringar, som föreslagits i förevarande proposition, är föranledda av det sålunda framlagda förslaget till epileptikervårdens ordnande.

Utskottet har vid sin granskning av de genom proposition framlagda lagförslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 85.

Stockholm den 25 april 1957

På andra lagutskottets vägnar:

EDVIN JACOBSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Axel E. Svensson, fru Carlqvist, fru Svenson*, herrar Huss, Mannerskantz, Grönkvist, fru Hamrin-Thorell* och herr Lars Larsson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo, Nilsson i Göteborg, Odhe, Carlsson i Bakeröd, fröken Höjer, fröken Sandell, fröken Wetterström* och herr Johansson i Norrköping.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
